

LATVIJAS BRĪVO
ARODBIEDRĪBU SAVIENĪBA

1. jūnijs, 2015 (Nr.154)

LBAS VĒSTIS

Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības Izdevums

PAR
JAUNIEŠU
PROFESIONĀLO
IZAUGSMI

Es gribu būt...
...2015

DECENT WORK,
DECENT LIFE!
#PIEDALIES_BALSO
4.oktobris
Saeimas vēlēšanas

IZCILĀKIE LBAS SADAR

LBAS 25 gadiem veltītais sociālās partnerības pasākums „Sadarbības partneris” šogad notika 14.maijā un jau desmito reizi. Tajā tika apbalvoti LBAS un tās dalīborganizāciju izcilākie sadarbības partneri, kas sevi pierādījuši gandrīz visa gadsimta ceturkšņa garumā.

LBAS priekšsēdētājs Pēteris Krīgers: „Pateicām paldies par sadarbību pašiem izcilākajiem darba devējiem, tiem, kas saprot, ka labs sociālais dialogs palielina darba ražīgumu un vairo pienesumu valsts ekonomikai, uzņēmuma attīstībai un darbinieku labklājībai. Sociālās partnerības pasākuma dalībnieki bija cilvēki, kas simbolizē atbildīgu biznesu Latvijā.”

LBAS sadarbības partnera balvu

priekšsēdētājs Uldis Biķis

- „VG Kvadra PAK”, valdes loceklis Roberts Vasiļevskis
- AS „CEMEX”, valdes priekšsēdētājs Graham Nikolas George Russell
- AS „Cēsu alus”, valdes priekšsēdētāja Eva Sietiņšone – Zatlere
- SIA „RIMI LATVIA”, valdes priekšsēdētājs Valdis Turlais
- Liepājas pilsētas dome, domes priekšsēdētājs Uldis Sesks
- Daugavpils novada dome, domes priekšsēdētāja Janīna Jalinska
- Jelgavas pilsētas dome, domes priekšsēdētājs Andris Rāviņš
- VSIA Slimnīca „Ģintermuiža”, valdes priekšsēdētājs Uldis Čāčus
- SIA „Jūrmalas ūdens”, valdes priekšsēdētājs Vladimirs Antonovs
- Daugavpils Universitāte, rektors Arvids Barševskis

INDUSTRIĀLO NOZARU ARODBIEDRĪBAS (PRIEKŠSĒDĒTĀJA R. PFEIFERE 3. NO KREISĀS) LBAS BALVAI IZVIRZĪTO UZŅĒMUMU PĀRSTĀVJI. "ZĪLE ROKĀ" (NO KREISĀS): SIA „VENTAMONJAKS SERVIS” VALDES PRIEKŠSĒDĒTĀJS A. JANVARS, AS „OLAINFARM” VALDES LOCEKLE J. BORCOVA, AS „VALMIERAS STIKLA ŠKĪEDRA” PERSONĀLA VADĪTĀJA D. VOLKOPA

FOTO NO K.RĀCENĀJS

VIENA NO LBAS IZCILĀKAJIEM SADARBĪBAS PARTNERIEM AS "LATVIJAS FINIERIS" VADĪBA, KOPĀ AR LBAS PRIEKŠSĒDĒTĀJU P. KRĪGERU UN MEŽU NOZARES ARODU BIEDRĪBAS VADĪBU. AR "LIELO OZOLZĪLI" - AS "LATVIJAS FINIERIS" PADOMES PRIEKŠSĒDĒTĀJS U. BIĶIS

FOTO NO K.RĀCENĀJS

— lielo ozolzīli — un LBAS atzinības rakstu par ilggadēju sadarbību ar arodbiedrību un izcilu ieguldījumu sociālā dialoga attīstībā saņēma:

- AS „Valmieras stikla šķiedra”, prezidents, valdes priekšsēdētājs Andris Oskars Brutāns
- AS „Latvijas dzelzceļš”, prezidents, valdes priekšsēdētājs Uģis Magonis
- AS „Olainfarm”, prezidents Valērijs Maligins
- SIA „Ventamonjaks serviss”, valdes priekšsēdētājs Arnis Janvars
- AS „Sadales tīkls”, valdes priekšsēdētājs, izpilddirektors Andis Pinkulis
- AS „Latvijas Finieris”, padomes

● Rīgas 1.speciālā internātpamatskola, direktore Laila Lapiņa

● Latvijas Lauksaimniecības universitāte, rektore Irina Pilvere

LBAS pateicības balvas – Arņa Rugāja fotogrāfijas - saņēma SIA „Laku un krāsu rūpnīca”, valdes priekšsēdētāja Larisa Polosuhina; Rīgas Centrālā bibliotēka, direktore Dzidra Šmita; Valsts policijas priekšnieks, ģenerālis Ints Ķuzis, kā arī vairāku citu sadarbības partneru, mediju un valsts iestāžu pārstāvji.

Pasākumā dalībnieki atcerējās LBAS 1.kongresu 1990.gadā, pakavējoties pie dažiem citātiem no

LBAS dibināšanas kongresa stenoģrammas.

Apsveikumu LBAS un sadarbības partneriem bija atsūtījis Valsts prezidents Andris Bērziņš: „Esmu gandarīts, ka dažādu organizāciju, iestāžu un konkrētu personību prasme rast kopīgu valodu veido to pozitīvo noskaņu, kas katru gadu valda labas sociālās partnerības nominācijas pasākumā. Vēlos apliecināt cieņu un pateicību visiem, kuri ir ieguldījuši savus spēkus, zināšanas un sirdsdegsmi, lai jau desmito

reizi norisinātos sociālās partnerības pasākums „Sadarbības partneris”. Lai šī tradīcija ir spēcīgs impulss labākai izpratnei par kopīgiem mērķiem un veicamajiem darbiem, kas palīdzēs celt mūsu valsts labklājību un attīstību nākotnē!”

Saeimas Sociālo un darba lietu komisijas priekšsēdētāja Aija Barča pasākumā norādīja, ka arodbiedrības komisijas sēdēs piedalās ļoti bieži: „Mums arodbiedrību padoms ir ļoti nepieciešams. Vēlos teikt lielu paldies Egīlam Baldzēnam un

LBAS TEICA PALDIJAS PAR SADARBĪBU LABKLĀJĪBAS MINISTRIJAS SAIMEI, ATTĒLĀ (NO KREISĀS): MINISTRS U. AUGULIS, VALSTS SEKRETĀRE I. JAUNZEME, LBAS PRIEKŠSĒDĒTĀJS P. KRĪGERS, DARBA ATTIECĪBU UN DARBA AIZSARDZĪBAS POLITIKAS DEPARTAMENTĀ DIREKTORS M. BADOVSKIS, DARBA TĪRĪGUMS POLITIKAS DEPARTAMENTĀ DIREKTORS I. LIPSKIS, VSAA DIREKTORE I. ŠMITIŅA, VDI DIREKTORS R. LŪSIS, NVA DIREKTORE I. KALVĀNE

FOTO NO K.RĀCENĀJS

BĪBAS PARTNERI

sadarbību nozaru arodbiedrību vadītājiem. Satiksmes ministrijas Atzinības rakstu saņēma Dzelzeļa un satiksmes nozares arodbiedrības priekšsēdētājs Savēlijs Semjonovs, Ekonomikas ministrija ar

LBAS PATEICĪBAS BALVU SAŅĒMA VALSTS POLICIJAS PRIEKŠNIEKS, ĢENERĀLIS INTS KŪZIS

AS "CĒSU ALUS" VALDES PRIEKŠSĒDĒTĀJA E. SIETIŅSONE – ZATLERE UN ARODBIEDRĪBAS PRIEKŠSĒDĒTĀJA L. ĀBOLA

LATVIJAS LAUKSAIMNIECĪBAS UNIVERSITĀTES REKTORI I. PILVERI (NO LABĀS) SVEIC ARODBIEDRĪBAS PRIEKŠSĒDĒTĀJA I. KRASIŅA

Kasparam Rācenājam, un īpaši – Liepājas arodbiedrību centram, kas laiku pa laikam mani izsauc uz pārrunām.”

Labklājības ministrs Uldis Augulis, atzīmējot to, ka tik daudz sociālā dialoga kā šajā Latvijas prezidentūras pusgadā viņa dzīvē nav bijis un laikam arī nebūs, pasniedza Labklājības ministrijas (LM) Atzinības rakstus LBAS darba tiesību konsultantam Kasparam Rācenājam un darba aizsardzības speciālistam Mārtiņam Pužulam. Nākamajā dienā LBAS vadība LM piešķirto Atzinības rakstu pasniedza arī LBAS darba aizsardzības ekspertam Ziedonim Antapsonam.

Vairāku nozaru ministrijas LBAS pasākumā teica paldies par

savu Atzinības rakstu pateicās arodbiedrības „Energija” priekšsēdētājai Jevgenijai Stalidzānei. Kultūras ministre Dace Melbārde pasniedza ministrijas Atzinības rakstu Kultūras darbinieku arodbiedrību federācijas priekšsēdētājam Aldim Mīsēvičam, uzteicot konstruktīvu sociālā dialoga veidošanu ikdienā. Savukārt Izglītības un zinātnes ministrijas pārstāvji īpašu paldies teica LBAS priekšsēdētāja vietniecei Līvijai Marcinkēvičai – par viņas aktīvo darbību Profesionālās izglītības un nodarbinātības trīspusējās sadarbības apakšpadomē un kopīgu darbu pie Nozaru ekspertu padomju izveidošanas. Kā teica Valsts izglītības un satura centra vadītāja vietnieks Jānis Gaiģals: „Mums tas izdevās!”

Pasākuma laikā izvērtās savdabīga uzņēmēju vārdiska „ciņa” par to, kurā uzņēmumā ir labāks kopīgums. To aizsāka Latvijas Darba devēju konfederācijas (LDDK) prezidents Vitālijs Gavrilovs, savā svētku uzrunā pieminot paša kā darba devēja noslēgtos kopīgumus AS „Aldaris” un „Grindex”, vēsturiski pirmo civilizēto kopīgumu AS „Lattelecom” atcerējās arī Gundars Strautmanis, „Lattelecom” galvenā izpilddirektora padomnieks, Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras valdes loceklis.

VAS „Latvijas dzelzeļš” prezidents, valdes priekšsēdētājs Uģis Magonis, saņemot LBAS balvu, teica: „Mums ir paši labākie dzelzeļceļnieki Eiropā. Un, ja Gavrilova kungs domā, ka zina, kas ir labs kopīgums, tad lai viņš izlasa „Latvijas dzelzeļa” kopīgumu... Šī balva būs stimuls vēl labākam sociālajam dialogam turpmāk.”

Savukārt AS „Valmieras stikla šķiedra” personāla vadītāja Doloresa Volkopa informēja, ka uzņēmums tieši pašlaik ir ceļā uz vislabāko kopīgumu valsti.

AS „Latvijas Finieris” padomes priekšsēdētājs Juris Biķis uzsvēra, ka sadarbība ar arodbiedrību balstās uz trim vaļiem – kopīgiem mērķiem, nemitīgu izglītošanos un spēju pieņemt mainību. Savukārt AS valdes priekšsēdētājs Jānis Ciems novēlēja, lai arī turpmākos 25 arodbiedrību darbības gadus pavada darba devēju sacensība par vislabāko kopīgumu.

Latvijas Lauksaimniecības universitātes rektore Irina Pilvere, saņemot LBAS balvu, teica: „Sadarbību veido cilvēki. Uz mums skatās studenti, tādēļ ceru, ka tad, kad universitātes absolventi dosies darbā uz uzņēmumiem, viņi būs izglītoti arī sociālā dialoga jomā.”

Cilvēku ar īpašām vajadzībām biedrības „Sustento” vadītāja Gunta Anča, pasākumā sveicot LBAS 25 gadu jubilejā, teica: „Agrāk domāju, ka jēgas no tām arodbiedrībām nav. Bet, sākot kopā ar LBAS pārstāvjiem strādāt Eiropas

LBAS PATEICĪBAS BALVAS SAŅĒMA ARĪ MEDIJU PĀRSTĀVJI. ATTĒLĀ (NO AUGŠAS): LATVIJAS RADIO 4 PRODUCENTE A. STROJA, "LATVIJAS AVĪZES" REDAKTORE L. RASA, LAIKRAKSTA "IZGLĪTĪBA UN KULTŪRA" REDAKTORE D. KĻANSKA

Ekonomikas un sociālo lietu komitejā Briselē, uzzināju, ka Latvijas arodbiedrības dara ļoti daudz. Tikai iepazīstot cilvēkus, var uzzināt, kas īstenībā notiek, - diemžēl no medijiem nevar gūt patieso priekšstatu. Tuvākā nākotnē plānojam strādāt vēl ciešāk, jo cilvēkiem ar invaliditāti ir savas īpašas vajadzības darba tirgū. Tikai tā sabiedrība var attīstīties.”

LBAS jubilejā sveica arī Igaunijas un Lietuvas arodbiedrību konfederāciju pārstāvji, bet ar muzikāli vokāliem pārsteigumiem priecēja grupa „Harmony4Riga”.

Starptautiskajā sociālo partneru forumā

Sekmīgs sociālais dialogs ir ilgtspējīgas ekonomiskās attīstības un kvalitatīvu darbvietu radīšanas stūrakmens – tā 31.martā Rīgā notikušajā sociālo partneru forumā uzsvēra gan Eiropas Savienības iestāžu un Latvijas valdības pārstāvji, gan Latvijas Darba devēju konfederācijas (LDDK), LBAS, citu Eiropas valstu darba devēju organizāciju un arodbiedrību vadītāji, kā arī ES līmeņa sociālie partneri.

Sociālo partneru foruma atklāšanā Ministru prezidente Laimdota Straujuma norādīja: „Eiropas ekonomikas uzlabošanā un investīciju, jo īpaši privāto investīciju, mobilizēšanā, kā arī aktuālo izaicinājumu risināšanā svarīga ir sociālo partneru pilnvērtīga iesaistīšanās politikas veidošanā un īstenošanā. Bet pilnvērtīga iesaistīšanās nozīmē arī atbildības uzņemšanos. Turklāt – ne tikai par sevis pārstāvēto nozari vai sabiedrības daļu, bet arī par sabiedrības un ekonomikas attīstību kopumā.”

Eiropas Komisijas (EK) Viceprezidents eiro un sociālā dialoga jautājumos Valdis Dombrovskis uzsvēra, ka foruma tematika – ekonomiskās izaugsmes veicināšana un darbvietu radīšana tiklab Latvijā, kā visā Eiropas Savienībā – precīzi saskan ar EK dienaskārtību šajā periodā. „Pagājušā gada nogalē EK definēja trīs politikas plānošanas prioritātes – investīciju veicināšana, strukturālo reformu īstenošana un fiskālās atbildības saglabāšana. Ikviens šī mērķa sasniegšanā izšķiroša ir sociālo partneru loma un atbalsts. Esmu gandarīts, ka LDDK un LBAS vienmēr ir demonstrējušas gatavību un atvērtību rīkoties kopējā mērķa labā.”

LBAS priekšsēdētājs Pēteris Krīgers norādīja: „Latvijā ir izveidots ļoti labs sociālā dialoga modelis. Taču gan valdībai, gan arī

sociālajiem partneriem ir kopīgi jādomā par to, kā uzlabot esošo situāciju, kā iedzīvināt jaunas tradīcijas un metodes, lai sociālā dialoga gala rezultāts būtu ar pozitīvu zīmi. Tas jā dara ne tikai Latvijā, bet lielākajā daļā Eiropas Savienības valstu.”

Sociālo partneru forumā piedalījās ap 200 sociālo partneru organizāciju pārstāvji no visas Eiropas, un tā laikā notika augsta līmeņa Eiropas amatpersonu un sociālo partneru paneldiskusija

STARPTAUTISKĀ SOCIĀLO PARTNERU FORUMA ORGANIZATORIEM LBAS UN LDDK KOPĪGĀ FOTO PIEVIENOJIES LABKLĀJĪBAS MINISTRS U. AUGULIS UN FORUMA MODERATORE I. NAGLA

FOTO NO LBAS ARHĪVA

par sociālā dialoga lomu, esošo situāciju un izaicinājumiem ekonomiskajai izaugsmei un kvalitatīvai nodarbinātībai, kā arī trīs paralēlās sesijas, kuras bija veltītas trīspusējam sociālajam dialogam nacionālā un reģionu līmenī, nozarēs un uzņēmumos. Tādējādi tika aptverti visi sociālā dialoga līmeņi un dažādu valstu, institūciju un uzņēmumu pieredze to īstenošanā.

Forumā ietvaros tika izskatītas rekomendācijas starptautiskā, Eiropas, nacionālā un lokālā līmeņa lēmumu pieņēmējiem, lai veicinātu plašāku sociālā dialoga mehānismu pielietojumu visos līmeņos. Rekomendācijas ir iesniegtas Eiropas Komisijai, Latvijas presi-

dentūrai ES Padomē, kā arī LR labklājības ministram Uldim Augulim, kurš foruma laikā publiski apsoliya un arī tās prezentēja ES nodarbinātības un sociālo lietu ministru neformālās sanāksmes dalībniekiem 21. un 22.aprīli.

Forumā dalībnieki arī akcentēja būtiskākās domstarpības sociālo partneru vidū, kuru dēļ kavējas sociālo partneru darba programmas pieņemšana ES līmenī. To vidū ir diskusija par autonomā sociālā dialoga veicināšanu darba

tīstītais sociālais dialogs ir tieši nozaru līmenī, tomēr LDDK un LBAS pēdējos gados strādājušas, lai popularizētu atsevišķu nozaru labo praksi un veicinātu tās pārņemšanu arī citās tautsaimniecības nozarēs.

EUROFOND ekspertu foruma laikā norādīja, ka sociālā dialoga statistika mainās. Piemēram, Beļģijā, Austrijā, Francijā, Zviedrijā koplīgumu slēgšanas statistika saglabājas samērā augsta. Citās valstīs koplīgumu pārklājums samazinās, turklāt ir novērojama koplīgumu decentralizācija. Sociālā dialoga izaicinājumi ietver: adekvāto struktūru un resursu trūkumu, pārstāvības kritēriju sasniegšanu, kapacitāti veikt pārrunas, kapacitāti ieviest ES sociālo partneru pamatnolīgumus, ES sociālā dialoga un nacionālā dialoga saiknes trūkumu, nozares sociālā dialoga izaicinājumus, savstarpējas cieņas trūkumus pēc krīzes un taupības pasākumiem.

ETUC ģenerālsēdētāres vietnieks Patriks Itšerts norādīja, ka sociālā dialoga aina ES ir ievērojami mainījusies, jo īpaši pēc jauno dalībvalstu pievienošanās. Daudzās Austrumeiropas valstīs nav bijis sarunu par sociālo dialogu, un, galvenokārt, darba devēju organizācijās. Koplīgumu slēgšanas pārklājums šajās valstīs ir tikai ap tuveni 14%. ETUC pārstāvis uzsvēra, ka sociālo partneru kapacitātes stiprināšanai būtu jāatvēl ne mazāk 2% no Eiropas Sociālā fonda resursiem, - jo spēcīgāki sociālie partneri, jo valstī ir labāka situācija līdztiesības jomā. 📌

devēju un darba ņēmēju starpā pretstatā lielākai publiskās pārvaldes iesaistei sociālajā dialogā. Darba devēji atbalsta lielāku autonomiju, dodot iespēju partneriem pašiem vienoties par aktuālo problēmjautājumu risinājumiem, bet arodbiedrības vēlas lielāku formālu kontroli pār sociālā dialoga ietvaros panāktajām vienošanām un to izpildi.

Tāpat sociālie partneri uzsvēra, ka vajākais sociālā dialoga posms Eiropā un daudzviet arī nacionālajā līmenī ir nozaru sociālais dialogs, kas ietver nozaru ģenerālvienošanās panākšanu par vienotiem spēles noteikumiem darba vides, atalgojuma u.c. jomās. Jāatzīst, ka arī Latvijā pagaidām vismazāk at-

Sociālo partneru kapacitātes stiprināšanai būtu jāatvēl ne mazāk 2% no Eiropas Sociālā fonda.

MĀJAS DARBI - BIEDRU MIERAM

Iestājoties Eiropas Savienībā (ES) esam daudz ko ieguvuši, taču ir lietas, kas ir kļuvušas neaizsniedzamākas. Arodbiedrībām ir grūti nolobēt vai iestāties pret Eiropas Parlamenta lēmumiem, jo mēs esam tālu no faktiskās varas. Turklāt, man, kā aroddarbinieku organizācijas priekšsēdētājam, nebija informācijas par enerģētikas nozares reorganizāciju ES, kuru veidoja mums labi zināmais Enerģētikas komisārs Andris Piebalgs.

AIVIS DIŠLERS, AUGSTSPRIEGUMA TĪKLA ARODDARBINIEKU ORGANIZĀCIJAS PRIEKŠSĒDĒTĀJS, AUGSTSPRIEGUMA TĪKLU RELEJU DIENESTĀ VEICĀKAIS ELEKTROSISTĒMU INŽENIERIS

ES dalībvalstīm tika izdota Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 13. jūlija Direktīva 2009/72/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/54/EK atcelšanu noteiktajai elektroenerģijas pārvades sistēmas operatora nodalīšanai. Pieļauju, ka tehniski netika izvērtēts un apņemšanās, cik katrai dalībvalstij tas varētu izmaksāt, jo Baltijas valstis vēl joprojām nav savienotas ar Eiropas enerģosistēmu, un, lai to izdarītu, ir jāiegulda prāvi finanšu līdzekļi, kurus galarezultātā apmaksās elektroenerģijas patērētājs.

Latvijas valsts Ekonomikas ministrijas (EM) personā necēla iebildumus pret direktīvas ieviešanu, bet steidzās to izpildīt. Līdz ar to sākās valsts drošības garantu un tautsaimniecības balsta, viena no nedaudzajiem neprivatizētajiem, peļņu nesošajiem uzņēmumiem, pēdējo gadu iekārojamākā darba devēja un daudzu citu nomināciju īpašnieka - „Latvenergo” sadalīšana.

Cerot uz veselo saprātu, nozares

arodbiedrība „Enerģija” valdībai atgādāja par Enerģētikas likuma 20. pantu: „Kā valstiski svarīgs tautsaimniecības objekts akciju sabiedrība „Latvenergo” nav privatizējama. Visas akciju sabiedrības „Latvenergo” akcijas ir valsts īpašums, un tās nav privatizējamas vai atsavināmas.” To savā laikā arodbiedrība, organizējot referendumu, panāca, ka ieraksta likumā.

Valsts atrada iespēju kā formāli, ievērojot likumu, ieviest šo direktīvu. Pēc ilgām un garām sarunām starp EM, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisiju (Regulatoru), „Latvenergo” un arodbiedrību „Enerģija” tika nolemts darbiniekus, kas nodarbojas ar elektroenerģijas pārvadi (apmēram 50 nodalīt no „Latvenergo” koncerna. 2011. gada 1. aprīlī tas tika izdarīts, uzņēmumam „Augstsprieguma

Šis bija grūts laiks, tika meklēti atbalsts visos līmeņos, lai panāktu to, ka mani biedri arī turpmāk veiks pārvades sistēmas ekspluatācijas darbu. Kā šo funkciju pārejas laiks tika noteikts viens gads, - šim procesam ilgs periods, kura laikā varēja notikt dažādas izmaiņas. Protams, ka arodbiedrībai tika solīts, ka tiks pārņemti visi darbinieki, bet kopā ar arodbiedrības „Enerģija” priekšsēdētāju J. Stalidzāni mierā nelikāmies un meklējām iespēju šo solījumu nostiprināt dokumentāli. Tas mums arī izdevās - Regulatora protokolā par PSO licences piešķiršanu tika ierakstīts, ka ekspluatācijas funkcija jāpārņem ar šobrīd strādājošajiem darbiniekiem, šis pārejas posma laikā jāizstrādā uzņēmuma pārejas plāns. Šajā plānā jāparādās:

- ar arodbiedrību saskaņotai jaunā

uzņēmuma iekšienē), un man tas kalpoja kā arguments, ka viss būs kārtībā, jo procesu mēs pārzinām un visu kontrolējam, lai gan šī pāreja bija ar daudz nopietnākiem iespējamiem riskiem.

Iepriekš izpildītie mājas darbi, miers arodbiedrības „sejā” un konstruktīvā sadarbība ar darba devējiem attaisnojās. Kolektīvs bija mierīgs, un šis pārmaiņas neuztvēra saasināti. Arodbiedrības uzdevums bija panākt šīs direktīvas ieviešanu ar minimāliem zaudējumiem. Ar gandarījumu varu teikt, ka, sadarbojoties ar uzņēmuma vadību un kopīgi risinot šo jautājumu loku profesionāli bez savstarpējām ambīcijām, arodbiedrība nav zaudējusi nevienu biedru, un darba devējs nav zaudējis nevienu no saviem profesionāļiem.

Visiem „Augstsprieguma tīkls” darbiniekiem tika saglabātas visas iepriekšējās garantijas, praktiski visiem saglabājās iepriekšējie darba pienākumi un koplīguma garantijas ir līdzīgas kā bija „Latvenergo” koncernā.

Arodbiedrības „Enerģija” priekšsēdētāja J. Stalidzāne:

- AS „Augstsprieguma tīkls” arodbiedrību vada zinošs, uzņēmīgs, gudrs jauns cilvēks. Protams, ļoti būtiski ir arī tas, ka AS „Augstsprieguma tīkls” un AS „Latvijas elektriskie tīkli” valdēs strādā cilvēki, kuri labi pārzina situāciju un arī saprata, ka šajā darbā ātri atrast zinošus darbiniekus būs ļoti grūti, un nemēģināja iekšēji saasināt situāciju. Visa pārejas procesa laikā Aivis sekoja līdzīgai situācijas attīstībai, un pirmais, ko mēs saņēmām no AS vadības, bija precīzs pasākumu plāns, kas saistīts ar darbinieku pārejas realizāciju. Pēc plāna saņemšanas man tā izpildei īpaši nebija jāseko, jo regulāri no rītiem darbā atskanēja Aivja zvans ar lūgumu pārbaudīt, vai tāds un tāds pasākums būs izpildīts līdz plānā paredzētajam laikam. Ar prieku tagad varu teikt, ka abu AS vadība vienmēr sniedza precīzu informāciju. 📌

IEPRIEKŠ IZPILDĪTIE MĀJAS DARBI, MIERS ARODBIEDRĪBAS „SEJĀ” UN KONSTRUKTĪVĀ SADARBĪBA AR DARBA DEVĒJIEM ATTAISNOJĀS.

tīkls” ar sistēm vadības funkcijas darbiniekiem tika nozīmēti cits akcionārs - Finanšu ministrija. Šiem darbiniekiem tika saglabātas visas iepriekšējās garantijas un koplīgums. Pēc diviem gadiem Regulators paziņoja, ka Eiropa saskaņotā risku pārvades sistēmas operatora (PSO) neatkarībai un uzskata, ka „Latvenergo” ar ekspluatācijas personāla palīdzību var ietekmēt elektroenerģijas tirgus cenu. Tas nozīmēja, ka Direktīva ieviesta nepietiekošā apmērā - un „Augstsprieguma tīklam” ir jāpārņem arī visi pārvades sistēmas ekspluatācijas darbi. Taču nekur netika pateikts, ka tas jāpārņem ar visiem darbiniekiem, respektīvi, - ka šos ekspluatācijas darbus jāveic tiem pašiem darbiniekiem - maniem 350 biedriem.

uzņēmuma struktūrai,

- oficiāli jāinformē arodbiedrība par uzņēmuma pāreju,
- likumā noteiktā kārtībā jāinformē darbinieki par uzņēmuma pāreju,
- jānorāda termiņš, kad ar viņiem tiks noslēgti pārjaunojuma līgumi.

Ar uzņēmuma vadību vienoties, ka baumas par uzņēmuma pāreju neizplatīsim, jo process ir sarežģīts, tā kā iesaistīti ir trīs uzņēmumi - „Latvenergo” kā mātes uzņēmums, „Latvijas elektriskie tīkli”, kur līdz šim atradās ekspluatācijas personāls, un „Augstsprieguma tīkls”. Protams, bez baumām neiztika, bet neļāvām tām sašūpot biedru kolektīvu. Pozitīvi bija tas, ka maniem biedriem šī jau bija trešā uzņēmuma pāreja (iepriekšējās bija

STARPTAUTISKAJAI DARBA AIZSARDZĪBAS DIENAI VĒLTĪTA KONFERENCE

Lai aktualizētu drošu un veselībai nekaitīgu darbavietu nozīmi, LBAS 16.aprīlī rīkoja Starptautiskajai darba aizsardzības dienai veltītu konferenci. Tajā piedalījās 80 pārstāvji no LBAS dalīborganizāciju sastāvā esošajām arodbiedrībām.

SANITA BIRKENFELDE

Ekonomiski aktīvajiem Latvijas iedzīvotājiem darbs ir vienīgais iztikas avots sev un ģimenei, un, pelnot iztiku, nodarbinātais nedrīkst zaudēt savu veselību vai dzīvību. Kā liecina Valsts darba inspekcijas (VDI) sniegtā informācija, Latvijā pagājušā gadā darbavietās gāja bojā 36 darbinieki, nelaimes gadījumos darbā cieta 1750 nodarbinātie, smagi traumēti - 210 nodarbinātie, turklāt strauji pieaug arodslimnieku skaits. Joprojām ir augsts nelaimes gadījumu procents nodarbināta-

27.APRĪLĪ DARBA DROŠĪBAS KONFERENCĒ RĪGĀ ETUC ĢENERĀLSEKRETĀRES VIETNIEKS JOZEFŠ NEMECS (NO KREISĀS) KOPĀ AR LBAS PRIEKŠSĒDĒTĀJU PĒTERI KRĪGERU LR LABKLĀJĪBAS MINISTRAM ULDIM AUGULIM IESNIEDZ ETUC PETĪCIJU PAR KANCEROĢĒNU UN MUTAĢĒNU DIREKTĪVAS PĀRSKATĪŠANU, KĀ ARĪ LBAS DARBA AIZSARDZĪBAS KONFERENCĒ 16.APRĪLĪ SAVĀKTOS PARAKSTUS ŠĪS PETĪCIJAS ATBALSTAM

FOTO M. PUŽULS

rāk nekā 2500 klausītāju, šogad šis pakalpojums biedriem - tālmācības kursi darba aizsardzībā - ir bez maksas. Z. Antapsons norādīja, ka „mūsdienās darbavietā galvenais sastopamais riska faktors, kas ietekmē cilvēka veselību, ir nenormāls darba laiks. Cilvēks ir ieprogrammēts noteiktā laikā gulēt, ēst, strādāt un, izjaucot šo mehānismu, tiek saīsināts dzīves ilgums. Latvijā, līdzīgi kā lielā daļā Austrumeiropas valstu, darba aizsardzība nav valsts prioritāte - Nacionālajā attīstības plānā ir viss kaut kas, bet ne jau darba aizsardzība. Turklāt jau pusotru gadu Latvijā tiek strādāts bez darba aizsardzības stratēģijas, jo pamatnostādnes darba aizsardzības jomā bija pieņemtas līdz 2013.gadam un jaunas diemžēl vēl nav tapušas. Krīzes laika ietekmē uzņēmumi ir samazinājuši resursus darba aizsardzībai. Lai darba aizsardzības līmeņa pazemināšanos nepieļautu vēl vairāk, katrā arodorganizācijā būtu nepieciešams ievēlēt uzticības personas.”

Valsts darba inspekcijas (VDI) direktors Renārs Lūsis informēja par darba aizsardzības likumdošanas situāciju valstī un par sadarbību ar LBAS. Konferencē dalībnieki uzklusēja ekspertu un institūciju pārstāvju viedokļus par darba apstākļiem Latvijā 25 gados, par sadarbību ar sociālajiem partneriem, par individuālo aizsardzības līdzekļu pilnveidošanu.

Par arodslimību attīstības tendencēm 25 gados un profilakses pa-

sākumiem to izskaušanā informēja arodveselības un arodslimību ārste Jeļena Reste. Attīstoties darba aizsardzības nozarei, vēsturiski “klasiskie” kaitīgie darba vides faktori (pupekļi, troksnis, ķīmisko vielu izgarojumi u.c.) zaudē savu nozīmīgumu kā arodslimību izraisītāji. Priekšplānā izvirzās tādi kaitīgie darba vides faktori, kurus grūtāk novērst ar mūsdienīgām darba aizsardzības metodēm, piemēram, fiziskās pārslozdes, ergonimiskie faktori, psihoemocionālā pārslozde, jauno, neizpētīto ķīmisko vielu iedarbība, aroda alergēni u.c. Parādās jaunas arodslimības, kas līdz šim nebija identificētas (jauni alergēni, jaunu ķīmisko vielu izraisītā patoloģija). Kā aktuālus arodslimību profilakses virzienus nākotnē J. Greste minēja veselības veicināšanu darbavietās, tajā skaitā, veselīga dzīves veida atbalstīšanu; ergonimikas kvantitatīvu novērtēšanu un adekvātu uzlabošanu, ņemot vērā nodarbināto individuālos parametrus; darba slozdes un intensitātes apzināšanu, pārslozdes novēršanu; stresa darbā un psihoemocionālo faktoru apkarošanu, lai nepieļautu „izdegšanu darbā”; jaunu ķīmisku un nanomateriālu risku apzināšanu un novēršanu; kā arī novecojošo nodarbināto darba mūža pagarināšana (darba pielāgošanu novecojošam strādniekam).

Nozīmīgu konferences daļu aizņēma arodbiedrību pārstāvju dalīšanās ar labās prakses piemēriem. Māris Grambergs, AS „Cēsu alus” arodorganizācijas pārstāvis, uzticības persona, uzstājās par tēmu „Zinošs darbinieks - produktīvs, drošs un mierīgs darbinieks”. Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības (LIZDA) priekšsēdētājs vietnieks Jānis Krastiņš dalījās LIZDA pieredzē darba aizsardzības jomā. Konferencē dalībnieki varēja gūt ieskatu par uzticības personu darbības aspektiem uzņēmumā VAS „Latvijas Pasts”, kā arī par Latvijas Celtnieku arodbiedrības un tās jauniešu aktivitātēm darba aizsardzības jomā. Piemēram, VAS “Latvijas Pasts” no 2013. gada dar-

16.APRĪLĪ STARPTAUTISKAJAI DARBA AIZSARDZĪBAS DIENAI VĒLTĪTĀJĀ LBAS KONFERENCĒ PIEDALĪJĀS VAIRĀK NEKĀ 80 DALĪBNIKĀI

FOTO M. PUŽULS

jiem ar nelielu stāžu (līdz 4 gadiem) un jauniešu vidū.

Galvenie iemesli nelaimes gadījumiem darbā ir neapmierinoša darba organizācija, nepiemēroti darba apstākļi, nepietiekama darbinieku instruktāža un apmācība, nepiemēroti darba apstākļi un neuzmanīga darbinieku rīcība. Kā pilnīgi nepieņemamu LBAS vērtē situāciju, ka tikai pusē no uzņēmumiem valstī ir pilnībā veikta darbavietu riska faktoru pilnvērtīga novērtēšana.

Konferences sākumā jau tradicionāli notika piemiņas brīdis cietušajiem un bojā gājušajiem nelaimes gadījumos darbā. Par darba aizsardzības jomas attīstību LBAS darbības ceturtdaļgadsimtā pastāstīja LBAS darba aizsardzības eksperts Ziedonis Antapsons. 1993.g. maijā tika pieņemts likums “Par darba aizsardzību”, kura izstrādē nopietni piedalījās LBAS un dalīborganizāciju pārstāvji. LBAS darba aizsardzības kurss līdz 2015. g. apmācīti vai-

bojas Darba aizsardzības komiteja. Tā tiek ievēlēta saskaņā ar koplīguma nosacījumiem, un tajā darbojas 3 darba devēja pārstāvji un 3 arodbiedrības pārstāvji. Komiteja sanāk ne retāk kā 2 reizes gadā, un tā izskata ar darba aizsardzību saistītos jautājumus: darba aizsardzības budžetu, nelaimes gadījumu statistiku un veic analīzi, tāpat veic arodslimību statistiku un analīzi, izvērtē individuālo aizsardzības līdzekļu piemērotību, veic darba vides iekšējās uzraudzības un darba aizsardzības pasākuma plāna saskaņošanu. LBAS un tās dalīborganizācijas ceturtdaļgadsimta pastāvēšanas laikā ir aktīvi darbojušās darba aizsardzības jomā – gan normatī-

pieņemts aicinājums „Par drošām un veselībai nekaitīgām darbavietām” Eiropas Komisijai, valsts institūcijām, darba devējiem, nozaru un uzņēmumu aroddorganizācijām, uzticības personām un nodarbinātajiem. Konferenču dalībnieki parakstījis zem Eiropas arodbiedrību konfederācijas (ETUC) petīcijas par Kancerogēnu un mutagēnu Direktīvas pārskatīšanu. Eiropas Savienībā katru gadu ap 100 000 cilvēku mirst no vēža slimībām, ko izraisa kancerogēnu un mutagēnu ķīmisko vielu pielietošana darba procesos. Eiropas Komisija no 2013. gada oktobra ir iesaldējusi Kancerogēnu un mutagēnu Direktīvas pārskatīšanu, kas ne-

TIRDZNICĪBAS DARBINIEKU ARODBIEDRĪBAS PRIEKŠSĒDĒTĀJA MAIRA MUČENIECE (VIDŪ) SAŅĒMA LBAS ATZINĪBAS RAKSTU NO LBAS PRIEKŠSĒDĒTĀJA VIETNIECES LĪVIJAS MARCINKĒVIČAS PAR IEGULDĪTO DARBU DARBA AIZSARDZĪBAS JAUTĀJUMU RISINĀŠANĀ UN APSVEIKUMU NO SIA "GRIF" VALDES LOCEKLA ALEKSANDRA GRIGORJEVA. VĒL LBAS ATZINĪBAS RAKSTUS SAŅĒMA INTA ŠĪPOLA, ĀRIS SMILDZIŅŠ, REGĪNA ŠMITMANE, JĀNIS KRASTIŅŠ, JĀNIS GUŽĀNS, MĀRIS GRAMBERGS

FOTO M. PUŽULS

vo aktu izstrādes komisijās, gan uzņēmumos tiek slēgti koplīgumi, kuros liela vērība tiek piešķirta darba aizsardzības jautājumiem. Ar aktīvu arodbiedrības dalību tiek ievēlētas uzticības personas – nodarbināto pārstāvji darba aizsardzības jomā. 2014. gadā ar arodbiedrības atbalstu darbojās 1742 uzticības personas un 852 atbildīgās personas darba aizsardzībā. Tomēr ne visās aroddorganizācijās ir noslēgti koplīgumi vai vienošanās darba aizsardzības jautājumos, arī aktivitātei uzticības personu izvirzīšanā un ievēlēšanā vajadzētu būt lielākai.

Konferences noslēgumā tika

ļauj ieviest plašāku bīstamo vielu sarakstu ar pieļaujamām vielas robežvērtībām. Rezultātā Eiropā šodien tikai trijām no vēža slimību izraisošām ķīmiskajām ir drošas robežvērtības. Tādēļ Eiropas arodbiedrības pieprasa: juridiski nostiprināt pieļaujamās vielu robežvērtības prioritāram sarakstam ar 50 toksiskākajām ķīmiskajām vielām, kas izraisa vēža slimības un vīriešu un sieviešu neauglību; nekavējoši atjaunot Kancerogēnu un mutagēnu Direktīvas pārskatīšanu, paplašinot darba procesos pielietojamo ķīmiskāji skaitu ar saistošiem iedarbības ierobežojumiem. ♦

Arodbiedrība — Tava iespēja!

24. aprīlī LBAS Jauniešu padome organizēja arodbiedrību jauniešu semināru – diskusiju „Arodbiedrība – Tava iespēja!”.

Pasākumā piedalījās arodbiedrību jaunieši no Industriālo nozaru arodbiedrības, Meža nozaru arodbiedrības, Tirdzniecības darbinieku arodbiedrības, Sakaru darbinieku arodbiedrības, Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības, Ceļu darbinieku arodbiedrības, Ceļu darbinieku arodbiedrības, Celtņu arodbiedrības, arodbiedrības „Energija” u.c. Seminārā LBAS Jauniešu padomes pārstāvji L. Ābrama, P. Kaļva, M. Babris, A. Siliņš un M. Mertens informēja par Jauniešu padomes darbību un jauniešu iespējām nozaru arodbiedrībās. LBAS arodbiedrību darba koordinatore I. Freiborne semināra dalībniekus informēja par aptaujas rezultātiem „Jaunietis arodbiedrībā!”. Aptaujā piedalījās 134 respondenti no dažādām LBAS dalīborganizācijām. Aptaujā jauniešiem tika uzdoti jautājumi: Cik ilgi esi arodbiedrības biedrs? Kā iegūsti aktuālo informāciju par arodbiedrību darbību, aktivitātēm? Kāpēc esi arodbiedrībā?

Arodbiedrību jaunieši atzinīgi novērtēja LBAS piedāvājumu:

- iespēju apmeklēt neskaitāmus seminārus par darba tiesībām, darba drošību un jaunumiem nozarēs;
- apmācības komandas veidošana, runas treniņi, droša darbība internetā (kā jaunās tehnoloģijas palīdz ikdienā un darbā);
- iesaistīties arodbiedrību darbā: LBAS Jauniešu padome, balvu pasniegšanas, kongresi un informatīvās dienas novados;
- apmeklēt pasākumus un seminārus, kas veltīti Latvijas prezidentūrai ES Padomē, kā arī citus ES projektus;
- starptautiska pieredze: Baltijas jauniešu arodbiedrību forums, Vasaras skola Palangā, ILO semināru cikls (IT, BG, PL, BE), daudzie ārzemju viessemināri Latvijā (SE, NO, AT, DE, EE);
- izklaides un atpūtas pasākumi: neformālie pasākumi, sporta spēles, divu dienu izbraukuma semināri un apmācības...

Seminārs - diskusija noslēdzās ar LBAS Jauniešu padomes pārstāvja A. Siliņa organizēto improvizācijas teātra „TIT” izrādi. ♦

ARODBIEDRĪBU VEIKTSPĒJAS STIPRINĀŠANAI

LBAS ESF projekts „Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības administratīvās kapacitātes stiprināšana” ilgs līdz 2015.gada 30.jūnijam, bet 14.maijā starptautiskā konferencē „Veiktspējas stiprināšana arodbiedrību attīstībai” projekta vadītāja, LBAS vadība un iesaistītie speciālisti ziņoja par paveikto, sasniegtajiem rezultātiem un arodbiedrību izaicinājumiem nākotnē.

LIENE LIEKNA, PROJEKTA VADĪTĀJA

Par situāciju ar arodbiedrību kapacitāti Eiropā informēja ETUC konfederālais sekretārs Luca Visentini, par arodbiedrību darbu nozaru līmeni un jaunu biedru piesaisti pastāstīja Zviedrijas Tirdzniecības darbinieku arodbiedrības (HANDELS) organizatore Moa Neumane. Savukārt arodbiedrību iekšējās un ārējās komunikācijas problemātiku ar prezentāciju „How make trade unions sexy” atklāja Ungārijas arodbiedrību konfederācijas LIGA komunikācijas departamenta vadītājs Peters Filders. Pieredzē par iesaisti projekta aktivitātēs dalījās Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības (LIZDA), arodbiedrības „ENERĢIJA” un Tirdzniecības darbinieku arodbiedrības (LTDA) pārstāvji.

Projekta īstenošana tika uzsākta 2009.gadā, ar mērķi veicināt sociālā dialoga attīstību reģionu līmenī un stiprināt LBAS

kā sociālā partnera līdzdalību rīcībpolitikas izstrādē un īstenošanā valsts un reģionu līmenī. Lai mērķi sasniegtu, tika izdalīti četri galvenie virzieni jeb aktivitāšu bloki: arodbiedrību reģionālā sadarbības tīkla izveide un koordinēšana; apmācību kursu un semināru organizēšana; normatīvo aktu un politikas dokumentu ekspertīzes un sabiedrības informēšana un publicitātes pasākumi.

Arodbiedrību reģionālā sadarbība ir viens no projekta prioritārajiem virzieniem. Projektā tika iesaistīti pieci arodbiedrību reģionālie koordinatori, kuri katrs savā reģionā – Kurzemē, Zemgalē, Vidzemē, Latgalē un Rīgā sadarbojas ar arodorganizācijām, iesaista jaunus biedrus, piedalās jaunu arodorganizāciju izveidošanā un koplīgumu slēgšanā vai pārslēgšanā, dodas uz uzņēmumiem, kuros nav arodbiedrības, konsultē esošos biedrus, kā arī sadarbojas ar LBAS dalīborganizācijām, reģionālajām pašvaldību institūcijām un darba devēju ESF Kapacitātes projekta reģionālajiem konsultantiem. Konferencēs laikā viena no koordinatorēm Tatjana Andersone dalījās pieredzē par to, kā Vidzemes reģionā praktiski notiek koordinatora darbs, par sasniegumiem un izaicinājumiem nākotnē.

Projekta laikā tika organizēti divu dienu apmācību kursi un semināri, kā rezultātā projekta darbības laikā apmācīti turpat 5000 biedri visā Latvijas teritorijā no 20 dažādām dalīborganizācijām. Izdoti un izplatīti arodbiedrību informatīvie un metodiskie materiāli, kas ļauj izprast dažādus darba tiesību jautājumus un skaidro arodbiedrības jēdzienu un funkcijas.

Neatsverama pievienotā vērtība ir projekta trešajam aktivi-

tāšu blokam – normatīvo aktu un politikas dokumentu ekspertīzes. Ekspertīzes veiktas divās jomās: „ES normatīvie akti un politikas dokumenti” un „Sociālā un darba tirgus attīstība” - kopumā sagatavotas 85.

Sabiedrības informēšana un publicitāte ir vēl viens no virzieniem, kas panāca, ka liela sabiedrības daļa, kas ikdienā ar arodbiedrībām nav saistīta, spēja paraudzīties uz arodbiedrību kustību bez pagātnes stereotipiem. Izdoti 26 informatīvie biļeteni „LBAS vēstis”, katrs 5000 eksemplāros. Šajā aktivitāšu blokā organizēti 7 sociālās partnerības pasākumi „Sadarbības partneris”, kuru ietvaros izvērtēts sociālais dialogs un darba devēja ieguldījums arodbiedrībām draudzīgas darba vides sakārtošanā. Tāpat ārkārtīgi lielu atsaucību esam guvuši reģionālo informatīvo dienu laikā, kopskaitā 28 projekta periodā. Esam piedalījušies 4 izstādēs, organizējuši 2 plašas arodbiedrību reklāmas kampaņas un izstrādājuši videofilmu „Stāsts par mums”.

Latvijas prezidentūras ietvaros LBAS līdzdarbojies triju starptautisku pasākumu organizēšanā.

Projekta īstenošanas nosacījumi paredz, ka projekta ilgtspēja tiek nodrošināta turpmākos piecus gadus pēc projekta beigām, tādējādi daudzas no projektā īstenotajām aktivitātēm turpināsies arī turpmāk, tā, piemēram, arī turpmāk vēstīsim par aktuālajiem arodbiedrību un darba tiesību jautājumiem elektroniskajā vidē, tiks nodrošināts, ka reģionos darbosies arodbiedrību reģionālais pārstāvis, tiks izglītoti arodbiedrības biedri, organizējot seminārus.

Tāpat turpināsies arī LBAS speciālistu darbs nacionālajā un starptautiskajā līmenī. ♦

ES normatīvo aktu un politikas dokumentu ekspertīzes

Kopš 2004.gada, kad Latvijas iedzīvotāji izdarīja izvēli – kļuva par ES dalībvalsti, Latvijas tiesības ir neatrauti saistītas ar Eiropas Savienības tiesībām. ES regulas un direktīvas nozīmīgi ietekmē Latvijas darba tiesību, darba aizsardzības un citu sociālo tiesību normas. Līdz ar to viens no LBAS - organizācijas, kura kā sociālais partneris piedalās likumdošanas procesā - veiktspējas un stipruma elementiem ir zināšanas par ES tiesību aktuali-

tātēm.

NATALJA MICKEVIČA, LBAS EIROPAS TIESĪBU UN POLITIKAS DOKUMENTU EKSPERTE

Kapacitātes projekta laikā uz šo brīdi ir sagatavoti 69 ziņojumi. Ziņojumi ir veltīti plašam jautājumu klāstam un ietver informāciju par ES tiesību un politikas dokumentu aktualitātēm, ES Tiesas spriedumiem, ES dalībvalstu tiesisko regulējumu darba tiesību jomā. Liela uzmanība tika veltīta Starptautiskās Darba organizācijas (SDO) tiesiskajiem un politikas instrumentiem.

Ziņojumu saturs un secinājumi projekta gaitā tika izmantoti kā materiāls LBAS dalīborganizāciju biedru izglītošanai, apmācību pasākumu satura veidošanai, LBAS atzinumu un priekšlikumu sagatavošanai likumdošanas procesā, kā arī prasības pieteikumu tiesām sagatavošanā. Viens no pilgtākajiem piemēriem ir Arodbiedrību likuma izstrādes process. Tas ilga divus gadus, un tika sagatavotas 10 ekspertīzes par arod-

Starptautiskā veikspēja

Pēdējo gadu laikā strauji ir pieaugusi LBAS starptautiskā veikspēja, un LBAS ir izveidojusies par organizāciju, kuras viedokli uzklausa un ar to rēķinās ne tikai valsts līmenī, bet arī starptautiski.

ARIADNA ĀBELTIŅA,
LBAS ĀRĒJO SAKARU KOORDINĒTĀJA

biedrību brīvību un tiesībām, tiesībām un ierobežojumiem dibināt un pievienoties arodbiedrībām, arodbiedrību dibināšanas sliksni, kopīgumu pārrunām, arodbiedrību pārstāvju aizsardzību un citiem jautājumiem. Lielisks avots arodbiedrības tiesību skaidrošanā ir SDO tiesiskie instrumenti un skaidrojumi, kā arī Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumi. Tie tika izmantoti priekšlikumu sagatavošanā un pamatošanā, LBAS dalīborganizāciju diskusijās un palīdzēja panākt arodbiedrību priekšlikumu iestrādāšanu likumā vairākos jautājumos. Tikpat spilgts piemērs ir arī Darba likuma grozījumu sagatavošanas process, kam tika veltītas 11 ekspertīzes saistībā ar tādiem jautājumiem kā darba laika regulējums, nepilna darba laika līgumi un līgumi uz noteiktu laiku, darba līguma uzteikums, pagaidu darba aģentūru darbības tiesiskais regulējums, apmācību izdevumu atmaksa, bērna kopšanas atvaļinājums un citi. Citi tiesību aktu projekti, kuros ziņojumi palīdzēja uzlabot LBAS atzinumu un argumentācijas kvalitāti ir Valsts Dienesta likums, Mediācijas likums, Brīvprātīgā darba likums, jauniešu nodarbinātības un darbinieku norīkošanas tiesiskais regulējums.

Izaicinājumu veidoja nepieciešamība rast balansu starp objektīvu analīzi un izvēlēto faktu atspoguļošanu, kas stiprina tieši arodbiedrību pozīcijas, atceroties, ka ziņojumi primāri tomēr ir paredzēti, lai ļautu LBAS un tās dalīborganizācijām rast argumentus arodbiedrību, tāpat, darba ņēmēju nostājai. Nenoliedzami, izaicinājumu pārvarēšanā šodien ir būtiska LBAS dalīborganizāciju atgriezeniskā saite, lai nākamajās aktivitātēs saistībā ar informāciju par ES tiesību aktualitātēm tiktu panākta labāka informācijas uztveramība un vizuālā pasniegšana.

Noteikti jāpiemin, ka ziņojumi ļāva uzlabot LBAS atzinumu kvalitāti un ļāva rast argumentus arodbiedrību nostāju stiprināšanai. Papildus atsevišķi ziņojumi kļuva par tiesību doktrīnu, kuru tiesa izmanto savos spriedumos (lieta Nr. SKC-952/2015; Nr. SKC-2425/2014). Tas viss palielina organizācijas veikspēju un rezultātā veicina LBAS kā sociālā partnera un valdības padomdevēja profesionalitāti un „solidāku tēlu.”

Vairāk lasiet: www.arodbiedribas.lv > Ekspertīžu pielietojums. ♦

Darbojoties starptautiskajās arodbiedrību organizācijās, kā arī Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejā (EESK) un Starptautiskajā Darba organizācijā (SDO), esam nodrošinājuši LBAS interešu pārstāvību šajās institūcijās, kā arī starptautisko arodbiedrību viedokļu un uzstādījumu īstenošanu valsts līmenī, kā piemēru minot LBAS iesaisti viedokļu sniegšanā un nacionālo pozīciju izstrādē par maternitātes direktīvu, labāku regulējuma programmu (REFIT), TTIP, stratēģijas ES2020 īstenošanu un daudzus citos jautājumos.

Pateicoties šī ESF projekta laikā īstenotajām starptautiskajām aktivitātēm, esam ieguvuši jaunus sadarbības partnerus, pozitīvu starptautisku pieredzi, kā arī piedalījušies dažādās solidaritātes akcijās, kampanjās un rīcības dienās. Noteikti jāpiemin arī LBAS iniciatīva Baltijas valstu arodbiedrību padomes sasaukšanā Rīgā pēc Zolitūdes traģēdijas, lai vienotos par kopēju un vienlaicīgu rīcību visās Baltijas valstīs, vērsties pie kompānijas „Maxima” vadības ar prasību par nekavējošu sadarbību tās darbinieku darba tiesību un darba drošības ievērošanā.

Neraugoties uz pieticīgo LBAS speciālistu skaitu, aktīvi darbojamies 25 starptautisko arodbiedrību un citu ES institūciju darba grupās un komitejās, nodrošinot viedokļu apmaiņu un atgriezenisko saiti mūsu veikspējas stiprināšanai, kā arī politikas dokumentu, stratēģiju un vadlīniju izstrādi ES un starptautiskā lī-

menī.

ESF projekta laikā 83 LBAS un dalīborganizāciju pārstāvji ir piedalījušies starptautiskās pieredzes apmaiņas vizītēs ārvalstu arodbiedrībās, kā arī citos nozīmīgos starptautiskos arodbiedrību pasākumos. Ir apzināta gan darba likumdošanas prakse, gan sociālā dialoga veidošanas principi Beļģijā, Nīderlandē un Zviedrijā, gan iepazīta ES institūciju darbība Briselē. 2014.gada rudenī vizītes laikā Zviedrijas Arodbiedrību konfederācijā LO-Sweden tika apspriests un parakstīts nopietns un izsmelošs sadarbības līgums, kas paredz ne tikai savstarpēju informēša-

nu un konsultēšanos, bet arī viedokļu saskaņošanu ES un SDO jautājumos, apmācību organizēšanu, aktīvu arodbiedrību jauniešu sadarbību un citus jautājumus. Jau vairākus gadus sadarbībā ar Eiropas Arodbiedrību institūtu (ETUI) tiek organizēti starptautiski apmācību kursi gan par sociālā dialoga instrumentiem, gan svešvalodu kursu, šoruden tiek plānoti darba aizsardzības kursi.

Eiropas Arodbiedrību konfederācijas (ETUC) vadība ir atzinusi mūs par spēcīgu organizāciju starptautiskajā jomā, kas var noorganizēt gan protesta akcijas, gan atbalsta pasākumus, kā, piemēram, 2013.gada 19. jūnija manifestācija Rīgā “ Par sociālo taisnīgumu – pret nabadzību”, kurā piedalījās arī ETUC ģenerālsekretāres vietnieks Patriks Itšerts, aicinot gan arodbiedrības, gan Latvijas valdību atbalstīt Eiropas sociālo pakta. Tikšanās laikā ar LR Ministru prezidentu Valdi Dombrovski tika

saņemts apstiprinājums gan sociālā pakta virziņam, gan sociālā dialoga atbalstam Eiropā.

Jau vairāk nekā gadu pirms Latvijas Prezidentūras uzsākšanas ES Padomē, LBAS speciālisti aktīvi iesaistījās prezidentūras sagatavošanas pasākumos, esam veiksmīgi pārliecinājuši valdību, ka sekmīga ES dienas kārtības īstenošana prezidentūras laikā nav iedomājama bez aktīvas sociālo partneru iesaistes. Visos minētajos pasākumos esam iesaistījuši arī ETUC vadību un ārvalstu partneru arodbiedrību speciālistus. Esam veiksmīgi noorganizējuši arī EESK darba ņēmēju grupas ārkārtas

PROJEKTA NOSLĒGUMA KONFERENCĒ

FOTO K.RĀCENĀJS

sanāksmi Rīgā šī gada 1.aprīlī, nodrošinot augstāko Latvijas amatpersonu dalību arodbiedrību pārstāvju viedokļu uzklaušanai.

LBAS ir sasniedzis samērā augstu līmeni savā starptautiskajā darbībā, bet ir jāpieliek pūles tā noturēšanai, kas ir problemātiski bez attiecīga finansējuma un projektu iespējām. Būtiska ir speciālistu piesaiste ar labām svešvalodu, starptautiskās un ES likumdošanas zināšanām, komunikāciju prasmi, nacionālo pozīciju pārzināšanu, tādējādi nodrošinot ilgtspēju starptautiskai arodbiedrību darbībai. Tas ir mūsu uzdevums turpmākajam darbības periodam – ne tikai noturēt esošo līmeni, bet sasniegt vēl vairāk. ♦

Konferences prezentācijas skatiet www.arodbiedribas.lv.

Arodbiedrība SIA "MAXIMA Latvija"

SIA „MAXIMA Latvija” (turpmāk – MAXIMA) arodroorganizācija izveidojās 2010.gadā, kad tajā iesaistījās 12 biedri. Tagad to ir ap 120, bet ir, kur ievērojami augt. Šis gads MAXIMA arodroorganizācijai ir bijis ļoti nozīmīgs, jo noslēgts pirmais koplīgums uzņēmuma vēsturē.

Uz sarunu aicināju MAXIMA arodroorganizācijas priekšsēdētāju Annu Umbrovskū.

SANITA BIRKENFELDE

Sākums noteikti bija grūts, bet kā ir tagad?

Vadības attieksme ir mainījusies. Ja pirms diviem gadiem uzņēmumā arodroorganizāciju neatzina vai pieņēma tikai kā „zobu sāpes” un bija pat vērojama arodbiedrības noniecināšana, tad, darbu Personāla vadības departamenta direktora amatā uzsākot Raitim Apinim, notika pārmaiņas uz labo pusi. Jūtam pretimnākšanu, ko varam uzskatīt par sava veida panākumu. Tagad, ja ir kādas problēmas, varam jebkurā laikā piezvanīt vai uzrakstīt vēstuli e-pastā, un tās tiks atrisinātas.

Kāda jums pašai ir darba pieredze?

Es atnācu uz Maximu strādāt 2007. gadā, iepriekš es strādāju Statistikas pārvaldē, šūšanas ražotnē. Es neesmu centusies mainīt darbavietas, un tirdzniecība man bija izaicinājums, jo pēc veiktajiem piemērotības testiem tirdzniecība man it kā nebija piemērota. Bet es esmu cilvēks, kas no izaicinājumiem nebaidās.

Arodbiedrība arī iznāk kā izaicinājums.

Arodbiedrība – tas ir citādāk. Es iesaistījos arodbiedrībā jau 2008. gadā, jo es redzēju to netaisnību, kas notiek, nejausi izlasīju internetā par Tirdzniecības darbinieku arodbiedrību, atnācu pie priekšsēdētājas Mairas Mucenieces pajautāt dažus jautājumus. Un viņa teica, ka” lai tavas tiesības tiktu aizstāvētas – stājies arodbiedrībā!”. Saņēmu arī vairākus informatīvos materiālus, tostarp Darba likuma brošūru. Aizejot mājās, visu apdomāju, un sapratu – kāpēc gan ne? Mani jau drīz vien uzaicināja arī uz arodbiedrības semināru, regu-

to neesi izdarījis, paliec un izdari... Es uzstāju, ka pēc Darba likuma tā nevar – jāzūd rikojums. Turklāt darbs ir jāorganizē tā, lai cilvēks paspēj izdarīt viņam uzlikto uzdevumu.

Maira sniedza daudz konsultāciju par darba tiesībām citu veikalu darbiniekiem un palīdzēja dibināt sadarbību ar uzņēmuma personāla vadību, Viņa apkopoja problēmjautājumus un sagatavoja vēstules, kā arī organizēja tikšanās MAXIMA ofisā. Atmiņā palikuši arī vairāki tieši MAXIMĀ strādājošajiem biedriem noorganizētie izbraukuma semināri ar interesantām ekskursijām.

skaita dēļ jau mūsu ietekme nav liela. Pēc Zolitūdes traģēdijas katru dienu sapulcēs tikām mācīti, kur atrodas visas izejas, jo iepriekš tās bija vienkārši aizkrāmētas, šobrīd tās ir brīvas, un jebkurā brīdī mums ir jāzina, kur jāskrien. Vēl uzlabojumi – ir jaunas darba formas, krēsli kasieriem. Bet formas novalkājas un krēsli lūst...

Cik šobrīd ir biedru jūsu arodroorganizācijā?

Ap 120. Pievienojušies kolēģi arī no reģionu veikaliem - Valmieras, Līvāniem, Salacgrīvas, Liepājas u.c., bet maz arī tādēļ, ka iepriekš bija ierobežotas iespējas reklamēties. Darbinieki domā – ai, nu, ko man stāties, bet, ja kaut kas notiek, tad gan meklē, kur ir arodbiedrība. Es esmu priecīga, ka varu kaut vai ar padomu palīdzēt. Jā, es lasu jaunāko likumdošanu, jo tas mani interesē. Ir, kas iestājas, problēma tiek atrisināta, un pēc tam – aizmirst.

Sarunai pievienojas Maira Muceniece, Latvijas Tirdzniecības darbinieku arodbiedrības (turpmāk - LTDA) priekšsēdētāja:

Koplīgumā ir punkts, ka arodroorganizācijas priekšsēdētājam tiek nodrošināta pieejamība visām darba vietām uzņēmumā, kā arī tiek dota iespēja izvietot arodroorganizācijas darbībai nepieciešamos informatīvos materiālus. Bez tam darba devējs ir apņēmis ar grāmatvedības starpniecību centralizēti ievākt arodbiedrības biedra naudu. Tomēr daži cilvēki jau ir pauduši bailes - kā būs, ka darba devējs zinās, ka „es esmu arodbiedrības biedrs”. Bet līdz šim mēs nevaram neko pārmest darba devējam, ka pret kādu arodbiedrības biedru būtu veiktas kādas „represijas”. Ir vienreiz jābeidz baidīties. 5 ga-

Šis gads MAXIMA arodroorganizācijai ir bijis ļoti nozīmīgs, jo noslēgts pirmais koplīgums uzņēmuma vēsturē.

lāri savanijāmiem un sarakstījāmiem. Nākošajā gadā vēl kolēģi iestājās, līdz 2012.gadā bija piesaistījusi ap 60 cilvēkiem no mūsu veikala Saharova ielā vien.

Kāds bija jūsu arodbiedrības izaugsmes ceļš?

No sākuma mana darbība vairāk koncentrējās uz sava veikala problēmām, un mums gāja grūti, bija daudz domstarpību ar veikala vadību. Nevienam nepatīk, ka viņam kāpj uz galvas, un ne jau tāpēc, ka viņš netiek galā ar darba uzdevumu, bet tādēļ, ka baksta ar pirkstu – izdari to, tāpēc, ka es tā gribu, lai tu izdari. Un, ja darbs beidzas astoņos, bet tev saka – tu

Kā MAXIMA darbinieku dzīvi ietekmēja šis ārkārtīgi skumjais notikums Zolitūdē? Tad izskanēja ļoti daudz publisku solījumu uzlabot darbinieku darba apstākļus un paaugstināt darba algas... Arī noslēgt koplīgumu.

Jā, jau pagājušā gada martā uzsākām sarunas par koplīgumu un šī gada 19.martā to parakstījām. Runājot par darba algām, tās mazliet paaugstināja 2014.gadā, bet šogad gan nekāds paaugstinājums nav gaidāms. Cilvēki nav ar algām apmierināti, un viņus var saprast. Turpinās aizbraukšana uz ārzemēm, tādēļ arī nav kas strādā. Arodkomiteja regulāri prasa celt algas straujāk, bet nelielā biedru

du laikā esmu iepazinusi daudzus MAXIMA darbiniekus, kuri aktīvi līdzdarbojas arodorganizācijas dzīvē. Bija gadījums, kad Annas kolēģi gribēja atbrīvot no darba, bet darba devējs nezināja, ka viņa ir arodbiedrībā. Pēc tam, kad to uzzināja, atsauc rikojumus, un darbiniece strādā vēl joprojām.

Anna: Šis gadījums bija laba reklāma, tādēļ lēnām – bet cilvēciski stājas arodbiedrībā.

Maira: Pagājušajā gadā ļoti daudz strādājām kopā ar Annu un pārējo arodkomiteju, un es jūtu, ka no MAXIMA vadības puses ir vēlšanās šo konstruktīvo dialogu uzturēt un attīstīt. Piemēram, no darba devēja puses nāca iniciatīva koplīguma parakstīšanai rīkot plašāku darbinieku pārstāvju konferenci, kurā no katra veikala piedalījās darbinieku sapulcēs ievēlēti pārstāvji. No savas puses aicinājām arodbiedrības biedrus būt drosmīgiem un pašapzinīgiem, izvirzot arī savas kandidatūras. Biju gandarīta koplīguma apstiprināšanas konferencē satikt daudzus „mūsējos”. Pirmais koplīgums, protams, ir vēl tālu no ideāla, bet uzskatu to par diezgan labu kompromisa variantu.

Anna: Mana pašreizējā vēlme būtu, lai vidējais vadības posms būtu lojālāks pret saviem darbiniekiem un viņus visādā ziņā novērtētu.

Maira: Es Annu ļoti cienu un varu tikai apbrīnot par to, ka viņa uzņēmusies šo atbildīgo, nepateicīgo sabiedrisko darbu, kas viņai ir papildu rūpe. Bez tam, viņa arī daudz konsultē *nebiedrus* – ar cerību, ka viņi papildinās biedru rindas. Problēmas jau var atrast visur, bet vēl „maximiešiem” vairāk pozitīvisma!

MAXIMA DARBINIEKI!
INFORMĀCIJU PAR ARODORGANIZĀCIJU MEKLĒJIET
WWW.MAXIAO.LV

Zvaniet MAXIMA arodorganizācijas priekšsēdētājai Annai Umbrovskai — 29539290 vai LTDA priekšsēdētājai Mairai Muceniecei — 29432529

Zaļā gaisma koplīgumam

**Jau četrus gadus LBAS mērķtieci-
gi strādā, lai stiprinātu darbinieku
sociālo dialogu ar darba devēju (uzņēmēju vai valsti), lai
radītu labvēlīgus nosacījumus
koplīgumā ietvertu darbinieku
sociālo garantiju paplašinājumam,
koplīgumu un nozares
ģenerālvienošanos slēgšanai.**

EGĪLS BALDŽENS,

LBAS PRIEKŠSĒDĒTĀJA VIETNIEKS

Kāda ir LBAS priekšlikuma būtība? Tā ir - nepiemērot papildu darbspēka nodokļus koplīgumā, nozares ģenerālvienošanos noteiktajām sociālajām garantijām darbiniekiem (arī valsts un pašvaldību darbiniekiem), kas saistītas ar darbinieku ēdināšanu, transportu, dienesta viesnīcu un izglītības iegūšanu. Pašlaik likums nosaka - uz katrām 100 EUR par šiem pakalpojumiem jāpiemaksā vēl 79,34 EUR lieli darbspēka nodokļi. LBAS piedāvā nepiemērot papildu darbspēka nodokļus iepriekš minētajām sociālajām garantijām 10% apmērā no gada bruto darba samaksas fonda un nosakot šo sociālo garantiju vidējo apmēru uz 1 darbinieku. Lai saņemtu šīs koplīgumā noteiktās sociālās garantijas bez papildu nodokļa aplikšanas, ir jānosaka arī citi kritēriji, piemēram, nodokļu parāda neesamība, uzņēmuma koplīguma vai nozares ģenerālvienošanos esamība, uzņēmumā nav konstatētas „aploksņu” algas, neuzrādīti darbinieki un peļņa.

Šādas izmaiņas automātiski nenozīmē darbinieka darba ienākumu paaugstinājumu, taču dos iespēju arodbiedrībām, pozitīvi motivējot darba devējus, slēgt koplīgumus, nozaru ģenerālvienošanos tur, kur to šobrīd nav, un arī tur, kur tie jau ir, vienoties par papildu sociālajām garantijām darbiniekiem.

Sākumā kopā ar mūsu dalīborganizācijām, darba devēju ekspertiem izstrādājām kopīgu nostāju, lai godprātīgi nodokļu maksātāji koplīguma sociālo garantiju dēļ nenonāktu nevienlīdzīgā konkurencē par valsts, pašvaldību u.c. pasūtījumiem ar uzņēmumiem, kuri daļēji darbojas ēnu ekonomikā („aploksņu” algas, neuzrādīta peļņa un darbinieki utt.), lai koplīgumi un normāls sociālais dia-

logs uzņēmumā, iestādē kļūtu par normu, par ikdienu, lai darba devēju konstruktīvi rosinātu atteikties no ēnu ekonomikas iespēju izmantošanas. Šobrīd ēnu ekonomika Latvijā ir 2 reizes augstāka nekā Lietuvā un Igaunijā: 23,5% no IKP (LT – 12,5%, EE – 13,2%), atbilstoši Ilgtspējīga biznesa centra datiem (pētnieks Arnis Sauka).

Vispirms lēmumu pieņemām LBAS Tautsaimniecības padomē, tad LBAS valdē, 2013.gada maijā to vienbalsīgi apstiprināja LDDK Padomē, 2013.gada decembrī vienprātībā to pieņēma arī LTRK Padomē. To atbalsta arī LPS eksperti un vadība. Ekonomikas ministre Dana Reizniece-Ozola mūsu projektu virzīja uz priekšu Ekonomikas minis-

teradis papildu administratīvo slogu.” Pēc VID atzinuma uzrunājām vēlreiz Finanšu ministriju, tās parlamentāro sekretāru Arvilu Ašeradeni un FM ekspertus. Saruna bija lietišķa, un FM gatavo savu analīzi par LBAS un VID nostāju.

Šis mūsu piedāvātās izmaiņas nepieciešamas, lai mazinātu slēptā veidā vai grāmatvedības uzskaitē vispār neuzrādītu personificējamu darbiniekiem nodrošinātu izdevumu apmaksu par transportu, izglītību, ēdināšanu vai dienesta viesnīcām, kā arī veicinātu legālā atalgojuma pieaugumu un šādu pakalpojumu sniedzēju ienākumu uzrādīšanu grāmatvedības uzskaitē. Šīs izmaiņas veicinās arī darbspēka noturēšanu Latvijā ar papildu garantijām, nodrošinot lab-

trijas Tautsaimniecības padomē. Mūsu iniciatīva jau iepriekšējā ekonomikas ministra Vjačeslava Dombrovska laikā tika atzīta par Ekonomikas ministrijas Jaunās politikas iniciatīvu, taču Ukrainas notikumi, sankcijas un embargo aizkavēja tās virzību.

Iebildumi no Finanšu ministrijas palika, - vai šī iniciatīva būtiski nemazinās ieņēmumus valsts budžetā? Lai šo jautājumu kompetenti noskaidrotu, uzsākām diskusijas ar Valsts ieņēmumu dienestu (VID). Rezultātā VID mūsu priekšlikumu papildināja un Finanšu ministrijā virza kā savu ēnu ekonomikas mazināšanai. VID atzīst, ka mūsu priekšlikums „nerada negatīvu fiskālo ietekmi uz nodokļu ieņēmumiem... Var radīt papildu nodokļu ieņēmumus... Minētais regulējums ir salīdzinoši vienkārši ieviešams, jo tā piemērošana ir līdzīga pašreiz spēkā esošajam regulējumam par darba devēju iemaksām uzkrājošajā veselības apdrošināšanā ar 5 gadu termiņu vai pensiju fondā – attiecīgi tas

vēlīgus darba apstākļus, darbspēka mobilitāti (nodarbinātība reģionos). Garantiju sasaiste ar nomaksāto nodokļu apjomu, kā arī kritērijs, ka šādas garantijas var izmantot uzņēmumi, kuriem nav nodokļu parādu – veicinās atalgojuma pieaugumu un nomaksāto nodokļu apjomu. Savukārt kritērijs, ka nepieciešams šādas garantijas noteikt koplīgumā, paredzot vienlīdzīgu sadalījumu visiem darbiniekiem, mazinās nevienlīdzību, jo īpaši, darbiniekiem ar mazāku atalgojumu.

Šobrīd vairs nav būtisku argumentu vai iebildumu pret LBAS iniciatīvu, jautājums ir – vai būs pietiekama politiskā griba rīkoties. Mūsu priekšlikums nerada zaudējumus valsts budžetam, bet var dot papildu finanšu līdzekļus. Svarīgākā LBAS iniciatīvas atziņa, ka arodbiedrības dialogā, diskusijā un sadarbībā ar darba devējiem un valsti spēj piedāvāt nopietnas alternatīvas valsts politikai. Kā saka senie latīņi: „Piliens izkaļ akmeni ne ar spēku, bet bieži kritot!”

ARODBIEDRĪBU LIKUMA KOMENTĀRI

LBAS jau šovasar izdos Arodbiedrību likuma komentārus, kuru autori ir LBAS Eiropas tiesību un politikas dokumentu eksperte Natalja Mickeviča un LBAS jurists Kaspars Rācenājs.

LBAS EIROPAS TIESĪBU UN POLITIKAS DOKUMENTU EKSPERTE NATALJA MICKEVIČA 14.05. UZSTĀJĀS LBAS STARPTAUTISKAJĀ KONFERENCĒ "VEIKTSPĒJAS STIPRINĀŠANA ARODBIEDRĪBU ATTĪSTĪBAI" - PAR PROJEKTA GAITĀ VEIKTO EKSPERTĪŽU PIELIETOJAMĪBU, ARĪ ARODBIEDRĪBU LIKUMA TAPŠANĀ

FOTO NO LBAS ARHĪVA

„Vecais” likums „Par arodbiedrībām” tika pieņemts neilgi pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas 1990. gada decembrī un noteica arodbiedrību veidošanas brīvību, arodbiedrību attiecības ar valsts pārvaldes institūcijām un darba devēju, biedru interešu aizstāvību un lomu strīdu risināšanas procesos. Likums bija arodbiedrību darbības pamata instruments un kopš pieņemšanas brīža tika grozīts tikai trīs reizes - 2003., 2005. un 2012.gadā.

Taču likums “Par arodbiedrībām” „novecoja” - tajā bija sakrājušās normas, kas neatbilda citos likumos noteiktajam regulējumam, kā arī nove-

čuši jēdzieni un neprecizitātes. Turklāt likumā nebija noteikta arodbiedrību loma tiesību aktu un politikas plānošanas dokumentu veidošanas procesā Nacionālās Trīspusējās sadarbības padomes ietvaros, kā arī tiesiska regulējuma arodbiedrību reģistrācijas mehānismam un arodbiedrību reģistra vešanas kārtībai. LR Uzņēmumu reģistrs vairākkārt ziņoja par problēmām, kas saistītas ar arodbiedrību reģistrāciju, proti, problēmām ar iesniedzamajiem dokumentiem, arodbiedrību reģistrā ierakstāmajām ziņām, kā arī ar arodbiedrību struktūrvienībām un to reģistrāciju.

Lasītājam jāņem vērā, ka papildus Arodbiedrību likumam arodbiedrību darbību regulē arī Biedrību un nodibinājumu likums.

Jautājumos, kurus regulē abi likumi, ir jāpiemēro Arodbiedrību likums (piemēram, attiecībā uz arodbiedrības dibinātāju skaitu), savukārt jautājumos, kas Arodbiedrību likumā nav regulēti, jāpiemēro Biedrību un nodibinājumu likums (piemēram, arodbiedrības darbības izbeigšana un likvidācija, reorganizācija).

Ņemot vērā, ka šo komentāru uzdevums bija sniegt skaidrojumu tieši Arodbiedrību likumam, Biedrību un nodibinājumu likuma noteikumi netiek komentēti, bet gan pievienoti pielikumā.

Komentāru izstrādes procesā tika tieši iesaistītas personas, kas bija saistītas jau ar likuma izstrādi. Ar to tika nodrošināts, ka tiek saglabāts likuma gars un ka tiek papildus skaidrotas lietas, kas likumā varbūt tieši nav ierakstītas, bet ir domātas, jo visu likumā ierakstīt nevar. Komentāru tap-

šanas gaitā izveidojās ļoti laba sadarbība ar Uzņēmumu reģistru, savukārt Labklājības ministrija nodrošināja redakcionālo un skaidrojošo palīdzību par tiesību normām.

Autori uzsver, ka likums uz papīra ir teorija, savukārt viņi komentāros mēģināja radīt *bildi*, kā tas izskatīsies dzīvē un praksē. Papildus autori komentāros iekļāva ļoti daudz starptautisko instrumentu skaidrojumu – ES, SDO, lai skaidrotu tiesību normu jēgu, kāpēc teksts ir tieši tāds. Autori tā darīja tādēļ, ka uzskata, ka izpratne par arodbiedrību un biedrošanās brīvību tomēr ir vāja. Nav pagājis

lu dokumentu. Šos komentārus, protams, nevar uztvert kā likumu, jo tas ir autoru viedoklis. Var būt situācijas, kurās šī izpratne varētu būt citādāka. Taču šie komentāri noteikti kļūs par juridisku doktrīnu pēc kāda laika, arī tāpēc, ka par arodbiedrību brīvību nav daudz materiālu.

Šie likuma komentāri ir domāti arodbiedrības biedriem, arodbiedrību pilnvarotajām amatpersonām, ekspertiem un juristiem kā skaidrojošs materiāls. Tas veido zināmu kompromisu starp zinātnisku materiālu, kas sevi ietver tiesisku regulējumu, tiesību principus, tiesu praksi un vadlīnijām, kurās ir sniegti likuma normu piemērošanas praktiski piemēri. Materiālā ietverta Arodbiedrību likuma normu interpretāciju, informāciju un atsauces varēs izmantot sociālā dialoga pārrunās, koplīgumu pārrunu procesā, darba strīdu izšķiršanā, tiesvedības procesos, kas skar arodbiedrību brīvību

LBAS JURISTS KASPARS RĀCENĀJS 14.05. LBAS PASĀKUMĀ "SADARBĪBAS PARTNERIS" SAŅĒMA LABKLĀJĪBAS MINISTRIJAS ATZINĪBAS RAKSTU NO MINISTRA ULDA AUGUĻA

FOTO NO LBAS ARHĪVA

un jebkurā citā komunikācijā ar valsts iestādēm vai darba devējiem, kur ir nepieciešams pastiprināt viedokli ar argumentiem.

Materiālā autori ir snieguši komentārus katram Arodbiedrību likuma pantam, pēc iespējas aprakstot attiecīgā jautājuma starptautisko regulējumu, kā arī normas piemērošanas praktiskos priekšrakstus.

Komentāru autori no sirds vēl visiem interesentiem rast atbildes par dažādiem arodbiedrību dibināšanas un darbības jautājumiem, izprast attiecīgu normu pieņemšanas pamatojumu, un ātri un „nesāpīgi” pielāgoties jaunajam regulējumam, stiprinot arodbiedrību kustību Latvijā! ♦

EIROPAS SOCIĀLAIS FONDS

Sabiedrības integrācijas fonds

EIROPAS SAVIENĪBA

LATVIJAS BRĪVO ARODBIEDRĪBU SAVIENĪBA

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Izdots Eiropas Sociālā fonda projekta "Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības administratīvās kapacitātes stiprināšana" (1DP/1.5.2.2.1/08/PIA/SIF/001/01) ietvaros. 85% no projekta finansē Eiropas Savienība ar Eiropas Sociālā fonda starpniecību un 15% Latvijas valsts ar Sabiedrības integrācijas fonda starpniecību.